

Täysistunto

Torstai 15.3.2018 klo 15.59—18.58

3.1. Suullinen kysymys maksuttomasta toisen asteen koulutuksesta (Pilvi Torsti sd)

Suullinen kysymys SKT 29/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Ensimmäinen kysymys, sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä, edustaja Torsti.

Keskustelu

16.01 **Pilvi Torsti sd:** Arvoisa puhemies! Suomen menestys on rakentunut sille, että jokainen voi varallisuudesta riippumatta opiskella. Lukio ja ammatillinen koulutus ovat kuitenkin hiipien muuttuneet monelle liian kalliiksi. Nuorisobarometrin mukaan jopa puolet koulutuksen keskeyttäneistä ilmoittaa syyksi rahan. Toisen asteen tärkeyteen on myös herätty laajasti. Me tarvitsemme uudistuksia. Eilen OAJ esitti oppivelvollisuuden pidentämistä 19 vuoteen. Lisäksi maksuton toinen aste -kansalaisaloite ylitti 50 000 allekirjoituksen rajan, joten ensimmäinen koulutusta koskeva kansalaisaloite tulee nyt eduskunnan käsitteilyyn. Tämä eduskunta siis päättää, jatkuuko nykytilanne, jossa koulu voi loppua köyhyyteen, vai teemmekö merkittävän tulevaisuus uudistuksen. Kysyn, opetusministeri Grahn-Laasonen, mikä on teidän kantanne: Hyväksyttekö nykytilan, vai oletteko valmis uudistukseen? Pitääkö toinen aste [Puhemies koputtaa] muuttaa oikeasti maksuttomaksi? [Timo Heinonen: Mutta ei pakoksi!]

Puhemies Paula Risikko: Pysytään minuutin mittaisissa kysymyksissä ja vastauksissa.

16.02 **Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on hyvinvointiyhteiskunta, ja uskomme vahvasti koulutukseen ja mahdollisuuksien tasa-arvoon. On aivan selvää, että ei voi olla Suomessa tilannetta, jossa joltain meidän lapsistamme ja nuoristamme koulupolku katkeaa siitä syystä, että perheellä ei ole varaa oppimateriaalikustannuksiin. [Välihuutoja vasemmalta] Olemme saaneet huolestuneita viestejä, ja muun muassa Pelastakaa Lapset ry:n selvityksen mukaan 12,5 prosenttia opiskelijoista kertoo, että heillä tai heidän perheillään on suuria vaikeuksia selvitä oppimateriaalikustannuksista. Ne ovat lukiossa noin 2 500 euroa per opiskelija koko lukion ajalta, ja ammatillisessa koulutuksessa ne vaihtelevat alakohtaisesti mutta ovat kuitenkin sielläkin huomattavia.

Tähän asiaan hallitus on jo kiinnittänyt huomiota. Olemme käynnistäneet selvityksen, jossa selvitämme kahta vaihtoehtoa. Selvitämme sitä, mitä tällainen kokonaan maksuton tarkoittaisi. Ja koska sillä on iso hintalappu ja koska [Puhemies koputtaa] myöskin opetuk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2018 vp

seen kaivataan rahaa, niin toisena vaihtoehtona selvitämme vaikuttavia keinoja, joilla voidaan puuttua tähän vakavaan asiaan.

Puhemies Paula Risikko: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.04 Pilvi Torsti sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä tosiaan on tärkeä asia, jota kuvastavat viestit, joita saamme. Sain Twitterissä viestin eilen: ”Jostainhan se evvk-asetus on lähtöisin, ei sen kanssa synnytä. Itselläni asetus johtui masennuksesta, ja kotijoukoilla ei riittänyt voimat motivoimaan. Ois ketuttanu jos ois ollu pakko jatkaa koulua, mutta tänä päivänä olisin siitä tosi kiitollinen.” Näin kirjoitti Jenni Twitterissä.

Toisen asteen oppivelvollisuuden uudistamista on tosiaan selvitetty vuosia: Valtion taloudellinen tutkimuskeskus, talouspolitiikan arviointineuvosto ja viimeksi eilen OAJ. Kaikki selvitykset ja esitykset ovat päätyneet, arvoisa ministeri, samaan johtopäätökseen: oppivelvollisuutta kannattaa pidentää ja tehdä toisesta asteesta maksuton. Eli tätä tulevaisuus uudistusta on selvitetty, ja johtopäätös on yksiselitteinen. Kyse on nyt siitä, että meiltä puuttuu päätös, ei selvityksiä. Siksi kysyn edelleen, mikä on teidän kantanne: pitääkö toinen aste muuttaa viipymättä maksuttomaksi sen sijaan, että edelleen selvitämme tätä asiaa, josta tarvitaan päätös?

16.05 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen tavoitteena on se, että jokainen nuori suorittaisi vähintään toisen asteen tutkinnon, ja se tavoite on yhteinen. Koulutustakuu Suomessa on saatu toimimaan jo lähes täydellisesti, eli lähes jokainen pääsee siirtymään sieltä peruskoulusta toisen asteen opintoihin. Mutta keskeyttämiseen on puututtu tällä hallituskaudella muun muassa ammatillisen koulutuksen reformilla, joka nyt tuo uusia keinoja ja myös enemmän henkilökoh- taista tukea.

Ajattelen myös niin, että ne syyt koulutuksen keskeyttämiselle usein ovat varhaisem- massa vaiheessa. Jo siellä varhaislapsuudessa tunnistetaan syrjäytymiseen liittyviä kehi- tyssuuntia, jotka sitten kärjistyvät myöhemmällä iällä. Siitä syystä meidän on käännettävä vahvasti katsetta varhaisempiin vuosiin, tuotava tukea perheille, lapsille ja nuorille sinne varhaisempaan vaiheeseen ja esimerkiksi panostettava peruskouluun, varhaiskasvatuk- seen ja siihen, että saamme vahvistettua jokaisen opiskelijan, nuoren mahdollisuuksia opiskella niitä perustietoja ja -taitoja niin, että toisen asteen tutkinnon suorittaminen lop- puun tulisi mahdolliseksi. [Puhemies koputtaa] Sen lisäksi tarvitaan täsmätoimia [Puhe- mies: Aika!] auttaa heikoimmassa asemassa olevia. [Välihuutoja vasemmalta]

Puhemies Paula Risikko: Pysytään minuutin mittaisissa puheenvuoroissa, jotta mahdol- lisimman moni voi ottaa kantaa näihin asioihin.

16.06 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on poh- jimmiltaan kysymys lasten ja nuorten välisestä yhdenvertaisuudesta, ja kun meillä on niin paljon työttömyyttä, köyhiä lapsiperheitä ja näin, niin liian moni nuori joutuu lopettamaan koulun sen takia, että raha ei riitä. [Ben Zyskowitz: Siksi juuri heitä on autettava!]

Nyt asiantuntijat tukevat oppivelvollisuusiän pidentämistä, sitä kauttahan tämä maksut- tomuus tulisi koulukirjoihin ja vastaaviin, kouluvaatteisiin. [Oikealta: Mitä teki opetusmi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2018 vp

nisteri Gustafsson?] Nyt tärkeä kysymys, arvoisa opetusministeri, on se, [Timo Heinonen: Te ette tehnyt mitään!] että kun lähestyy tämä kehysriihen aika, niin nyt odotamme oikeasti, että te tuotte esille esityksenä sen, että tämä oppivelvollisuuden nostaminen laitetaan oikeasti liikkeelle. Se on yhteiskuntapolitiikan yksi suurimpia kysymyksiä tällä hetkellä, etteivät lapset syrjäydy, [Puhemies koputtaa] nuoret syrjäydy. [Puhemies: Aika!] Tuotteko esityksen? [Ben Zyskowicz: Autetaan niitä, jotka ovat avun tarpeessa!]

16.07 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa sekoittui nyt kaksi eri asiaa:

Elikkä aloitettiin toisen asteen kustannuksista, ja se on vakava asia, johon hallitus on lähtenyt etsimään toimia ja täsmätoimia, joilla siihen voidaan vaikuttaa, ja sen lisäksi selvitetään kaksi vaihtoehtoa. Sen lisäksi meillä on materiaalipakissa vielä sekin, että niitä maksuja voidaan myöskin alentaa, eli oppimateriaalikustannuksia, esimerkiksi kierrätyksen, kirjastojen, digitaalisten ratkaisujen ja niin edelleen avulla. [Sari Sarkomaa: Vihdoin toimia, hienoa!]

Sitten kokonaan toinen kysymys on tämä keskustelu oppivelvollisuudesta ja -pakosta. Ne ovat eri asioita, ja siihen haluan todeta, että en ole aivan vakuuttunut siitä, auttaako koko ikäluokkaa koskeva mekaaninen pakko täsmällisesti juuri tähän ongelmaan eli koulutuksen keskeyttämiseen, [Oikealta: Ei auta!] vai pitäisikö meidän löytää vaikuttavia keinoja auttaa niitä nuoria, joita tämä ongelma koskee täsmällisesti, ja kohdentaa tukea ja apua varhaisempiin vuosiin, jo varhaislapsuuteen, varhaiskasvatukseen ja peruskouluun, jotta jokainen saavuttaa sellaiset tiedot ja taidot ja muun muassa lukutaidon, jolla pärjää toisen asteen opinnoissa ja elämässä. [Timo Heinonen: Ei kannettu oppilas koulussa pysy!]

16.08 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kolmen viime vuosikymmenen aikana Suomesta on kadonnut yli 600 000 työpaikkaa, joihin on riittänyt vain perusasteen koulutus. Pelkän peruskoulun varassa olevien työllisyys on pudonnut niin, että pelkällä peruskoulupohjalla vain 43 prosenttia on töissä, ja pelkän peruskoulun käyneet ovat työssä vain puolet työiästään. On todellakin suuri yhteiskunnallinen ongelma, että pelkän perusasteen koulutuksen varassa Suomessa on huikea määrä, yli 600 000 työkäistä ihmistä, ja edelleenkin jokaisesta ikäluokasta noin 10 000 nuoren opinnot päättyvät peruskouluun. Onkin ihan välttämätöntä, että me turvaamme jokaiselle nuorelle vähintään tuon toisen asteen tutkinnon, ja se ei ole myöskään kiva, että usein opintojen keskeyttämisen syynä ovat kalliit opiskeluvälineet — ja tämä oppivelvollisuuden pidentäminen kattamaan tämän toisen asteen tutkinnon poistaisi samalla tämän ongelman. Aika hyvin se yhdeksänvuotinen peruskoulukin on pitänyt huolta siitä, että kaikki lapset ja nuoret sen todellakin käyvät. Emmekö me voisi nyt tarttua tähän asiaan ja hoitaa tämän asian kuntoon?

16.09 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten totesin, meillä on yhteinen tavoite siitä, että jokainen nuori suorittaisi vähintään toisen asteen tutkinnon, ja siihen meidän pitää ponnistella, sen tavoitteen saavuttamiseksi, joka päivä. Koulutustakuu on tärkeä, eli jokainen saa paikan toiselta asteelta, ja keskeyttämisen vähentämistä tehdään jo, esimerkiksi vaikkapa ammatillisen koulutuksen reformia henkilökohtaisemman tuen kautta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2018 vp

Oppimateriaalikustannuksista on lähtemässä liikkeelle selvitys, jossa etsitään konkreettisia ratkaisuja, ja sen lisäksi hallituksella on 19 kohdan ohjelma nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi.

Saattaa kuulostaa hiukan siltä, että toistan itseäni, mutta tämä on tärkeä näkökulma, että vaikuttavin työ, mitä voimme tehdä, on auttaa ajoissa, varhaisemmassa vaiheessa. Eli panostukset jo varhaiskasvatukseen ovat tärkeitä investointeja, että saataisiin koko ikäluokka varhaiskasvatukseen piiriin, niin kuin myöskin OAJ esittää ansiokkaasti, ja sen lisäksi peruskoulun kehittäminen niin, että se oppimisen motivaatio syttyisi, että meillä olisi tukea niille nuorille, esimerkiksi ministeri Saarikon [Puhemies koputtaa] johdolla psykososiaalista tukea mielenterveys-, päihdeongelmiin, niin edelleen, ja peruskouluun [Puhemies: Aika!] huomioon kiinnittäminen täsmätoimien löytämiseksi apua tarvitseville. [Jukka Gustafsson: Molempia tarvitaan!]

16.11 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuhansia ja tuhansia nuoria jää joka vuosi ilman toisen asteen tutkintoa perusasteen varaan. Jopa 100 000 alle 30-vuotiasta nuorta on vailla toisen asteen tutkintoa. Aivan tuoreiden tietojen mukaan jopa puolella heistä, jotka keskeyttävät lukion tai amiksen, yhtenä keskeisenä syynä on rahan puute. Sen takia tämä on niin tärkeä asia.

Arvoisa puhemies! Tässähän on erilaisia näkemyksiä. Mitä tähän pitäisi tehdä? Hallituksen vastaus kuultiin helmikuun viimeisenä päivänä, kun ministeri totesi Ylen aamutv:ssä, mitä pitää tehdä, jos rahat eivät riitä. Ministeri totesi, että silloin tietysti sosiaalitoimisto on se ensimmäinen osoite. Eihän se voi olla näin, arvoisa ministeri, että jos rahat eivät riitä koulutukseen, niin hallituksen vastaus on: menkää sosiaalitoimistoon. [Ben Zyskowitz: On mentävä demareiden vaaliristeilylle!]

Nyt kysyn teiltä: Selvityksiä on tehty. Jokaisen selvityksen johtopäätös on selkeä: toisen asteen maksuttomuus oppivelvollisuutta pidentämällä. Aiotteko te seisoa tämän tärkeän uudistuksen takana vai tuotteko te tästä esityksen kehysriiheen?

16.12 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuvasin tässä haastattelussa nykytilaa ja kerroin samassa lauseessa, että hallitus etsii vaikuttavia toimia, miten tähän asiaan voitaisiin puuttua. Samoin kerroin myöskin viime viikolla sen, että käynnistämme tästä laajan selvityksen niin, että siinä selvitetään vaihtoehdot. Niitä vaihtoehtoja tähän ongelmaan vastaamiseen voi löytyä kokonaan maksuttomuudesta. Mutta koska se on erittäin kallis investointi, 100 miljoonaa euroa, se pitää huolellisesti pohtia, olisiko se raha kenties paremmassa käytössä, jos se kohdennettaisiin esimerkiksi hyvätuloisten oppimateriaalien sijaan esimerkiksi täsmällisemmin syrjäytymisvaarassa olevien nuorten auttamiseksi ja opetuksen kehittämiseen. Tässä selvityksessä toisena vaihtoehtona tosiaan selvitetään niitä vaikuttavimpia täsmätoimia, koska meidän yhteinen tavoitteemme tässä salissa on se, että kukaan ei syrjäytyisi vaan voisimme jo varhain puuttua niihin kehityskulkuihin ja huolehtia, että koko ikäluokka saisi suoritettua sen toisen asteen tutkinnon vähintäänkin loppuun. [Jukka Gustafsson: Ei maistunut peruskoulukaan kokoomukselle!]

16.13 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En usko, että lukion ja amiksen opiskelijoita, niitä, joilla on vaikeuksia saada raha riittämään opintoihinsa ja oppimateriaaleihinsa, lämmittää se, että opetusministeri sanoo, että hän on kiinnittänyt hu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2018 vp

miota tähän asiaan. He odottavat päätöksiä. Me tiedämme jo sen, että ilman toisen asteen tutkintoa jääminen vaikuttaa merkittävästi koko myöhempään aikuisuuteen ja työelämään pääsemiseen. Tämä noin 80—95 miljoonan euron panostus, mitä tämä maksuton toinen aste tarkoittaisi vihreiden eduskunnan tietopalvelulla teettämän laskeman mukaan, on niin pieni summa suhteessa siihen työllisyysasteen nousemiseen, mitä nuoret saavat siitä, että saisivat toisen asteen loppututkinnon, että se kannattaisi tehdä.

Arvoisa ministeri, te myös sanotte, että varhaiskasvatukseen pitää panostaa, jotta puututaan ongelmiin ajoissa. Mutta te olette leikanneet sieltäkin. Kysynkin siis nyt valtiovarainministeri Orpolta, onko ongelma teissä. Ettekö te anna rahaa opetusministerille näihin asioihin, että koulutukseen panostettaisiin, että maksuttomuutta edistettäisiin, ryhmäkoot pidettäisiin pieninä ja [Puhemies koputtaa] varhaiskasvatuksen oikeutta ei leikattaisi, koska te olette heikentäneet oikeutta koulutukseen?

16.14 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mitä tulee varhaiskasvatukseen, haluaisin ensinnäkin muistuttaa, että hallitus teki erittäin arvokkaan ja hienon päätöksen vapauttaa tuhansia lapsiperheitä varhaiskasvatusmaksuista ja samaan aikaan tuhansilta keskituloisilta perheiltä varhaiskasvatusmaksuja laskettiin. Tämä oli erittäin iso päätös. Mitä varhaiskasvatukseen tulee, opetusministeri esitti ja hallitus käynnisti maksuttoman varhaiskasvatuksen kokeilun. [Eduskunnasta: Hyvä!] Ne ovat isoja isoja panostuksia.

Te ette ehkä ole huomannut sitä, että viime vuoden aikana kelkka kääntyi. Sen alkuvuorokauden säästämisen sijaan viime vuonna kelkka kääntyi ja ensimmäisen kerran jo sadoissa miljoonissa yhteensä on pystytty taas sijoittamaan rahaa koulutukseen ja osaamiseen. Tämä on nyt mahdollista, kun talous on lähtenyt kasvuun ja enää ei ole aivan niin tiukkaa kuin on ollut tähän asti. Hyvään suuntaan mennään, edustaja Niinistö. [Välihuutoja vasemmalta]

Puhemies Paula Risikko: Sinisellä eduskuntaryhmällä oli tämä sama pääkysymyksenä, joten otan tässä vaiheessa edustaja Elovaaran.

16.15 Tiina Elovaara sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin todeta tässä edustaja Lindtmanille, että sosiaalitoimi maksoi minun lukiokirjani. Ei ole kohtuullista, että täällä esitetään sellaisia arvioita, että näin ei kuuluisi olla. Olen erittäin kiitollinen siitä mahdollisuudesta.

Toisen asteen keskeytyksen suurimpia ongelmia on mielenterveystyön puuttuminen ja ennaltaehkäisy. Moni oppilas tarvitsee tukea jaksamiseen, elämänhallintaan, ja tätä vasten kysyisinkin asianomaiselta ministeriltä: onko meidän mahdollista kouluttaa opettajia jo peruskoulutasolla siihen, että heillä olisi valmiuksia kohdata mielenterveysongelmia, ohjata eteenpäin ja lisätä tämäläntyyppistä koulutusta ehkä jopa jo varhaiskasvatukseen?

16.16 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Elovaaralle tästä puheenvuorosta. Se varmasti avasi monien silmiä ja toi omat kokemukset myöskin tähän saliin. Tuntuu jotenkin välillä siltä, että tässä keskustelussa ollaan aika irti [Kimmo Kivelä: Kokemusasiantuntija puhuu!] sieltä arjen maailmoista eikä niitä riittävästi aina pystytä täällä salissa välittämään. Puhutaan ihmisten arjesta ja asioista, ja niitä pitää vastuullisesti hoitaa. Kiitos tästä puheenvuorosta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2018 vp

Opettajien esiin nostaminen tässä yhteydessä monella tavalla ratkaisijan rooliin on erittäin hyvä huomio. Meillä on opettajankoulutuksen kehittämisohjelma tällä hetkellä käynnissä, ja siellä käydään läpi opettajien koulutusta nimenomaan sitä antavien korkeakoulujen johdolla eli ammattilaisten johdolla. Olette oikeassa siinä, että siellä on tärkeitä nostaa opettajien osaamisen ja ammattitaidon ytimeen myöskin erilaisten mielenterveysongelmien ja -tilanteiden kohtaaminen, ja tämän psykososiaalisen tuen, joka ministeri Saarikon johdolla on käynnistetty, tuominen osaksi esimerkiksi tätä koulutustakuuta [Puhemies koputtaa] ja nuorisotakuuta on tärkeä elementti ja palanen.

16.17 Laura Huhtasaari ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset eivät kannata sitä, että oppivelvollisuusikää missään nimessä aikaistettaisiin, koska ihmisen elämä on lyhyt ja lapsuus vielä lyhyempi.

Mitä tulee tähän maksuttomaan toiseen asteeseen, 2 500 euroa on iso raha. Perheillä on hyvin erilaisia tilanteita ja perheen tilanteet saattavat muuttua äkisti: voi tulla avioeroja, voi tulla sairauksia, voi tulla työttömyyttä. Se, mikä on äärimmäisen tärkeää, on pitää huolta, että jokainen nuori pysyy tässä yhteiskunnassa mukana.

Kysyisinkin sitä, että kun näillä oppimateriaaleilla tehdään paljon bisnestä — ne vaihtuvat joka vuosi, vaikka ei tarvitsisi vaihtua — niin miksi emme puutu tähän, kun puhumme kierrätyksestä, puhumme kestävästä kehityksestä. Mitä hallitus aikoo tehdä tälle bisnekselle? Ja mitä hallitus aikoo tehdä sille asialle, kun meille on tullut selväksi, että nuoria syrjäytyy, että kukaan ei enää syrjäytyisi?

16.18 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessahan koulut ja opettajat valitsevat materiaalit, joita opetuksessa käytetään, ja tietysti opetus noudattaa opetussuunnitelmaa, jonka laatii Opetushallitus, eli meillä ei hallitus onneksi valitse oppimateriaaleja tässä maassa.

Mutta sen sijaan siihen, mihin kiinnititte tässä huomiota: kirjoja voisi esimerkiksi tehokkaammin kierrättää, voisi käyttää ja hyödyntää monipuolisesti jatkossa, tulevaisuudessa vieläkin laajemmin vaikkapa kirjastoja ja kirjastoyhteistyötä, digitalisaatio tuo uudenlaisia työkaluja. Eli myöskin tämä näkökulma on tässä keskustelussa tärkeä, että niitä materiaalikustannuksia voidaan kouluissa myöskin alentaa, ja tiedän, että monissa kunnissa näin jo tehdäänkin. Uskon, että tämä käynnistetty selvitys antaa meille hyviä eväitä, miten tätä kehitystä voitaisiin vauhdittaa myöskin valtion suunnalta, miten voitaisiin esimerkiksi levittää hyviä käytäntöjä, joita kouluissa jo on, ja kytkeä esimerkiksi kirjastojen osaaminen tähän.

Puhemies Paula Risikko: Ministeri Terho, vielä lyhyesti opintotuesta.

16.19 Eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysyjälle ja monelle edelliselle kysyjälle: tämä koko tematiikka on todella mahdollista pyrkiä ratkaisemaan myös opintotuen kautta esimerkiksi siten, että meillähan tavoitteena ei ole tässä siirtää kaikki mahdollinen verorahoitteiseksi, vaan nimenomaan tavoitteleminen mahdollisuuksien tasa-arvoa, ja silloin voin tehdä esimerkiksi sellaisen ehdotuksen, jota olen jo ryhtynyt ministeriössäni selvittämään, että toisen asteen opintotukeen lisättäisiin oppimateriaalissa nimenomaan pienituloisten perheiden nuorille. Tätä kautta saataisiin rasisitus veronmaksajille mahdollisimman pieneksi mutta mahdolli-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2018 vp

suuksien tasa-arvo mahdollisimman suureksi. Selvitämme tosiaan tätä mahdollisuutta parhailaan ja palataan sitten selvityksen jälkeen.

16.20 **Kimmo Kivelä sin** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Hiljattain julkaistun Amisbarometrin mukaan valtaosa opiskelijoista on hyvin tyytyväisiä ammatillisessa koulutuksessa tapahtuvaan opiskeluun, ovat suorastaan ylpeitä tästä opiskelusta. Mutta sen sijaan eräitä huolenaiheita ammatilliseen koulutukseen liittyy: Huomattava osa ammatillisen koulutuksen opiskelijoista on joutunut turvautumaan pikavippeihin. Varmasti siinä on taloudellisia syitä, mutta yhtä lailla myös talouskasvatuksen puutetta. Toinen huolenaihe on liikkumattomuus. Muistini mukaan joka viides ammatillisessa oppilaitoksessa opiskeleva ei harrasta liikuntaa ollenkaan. Kysyisin opetusministeriltä: miten myötävaikuttaisitte siihen, että saataisiin ammatilliseen opetukseen, miksei myös lukio-opetukseen, talouskasvatusta ja että myös liikuntaa lisättäisiin?

16.21 **Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erittäin arvokasta. Talouskasvatus on erittäin merkityksellistä ja tärkeätä, jotta saa niitä perustaitoja, elämänhallintaa ja tulevaisuutta, nimenomaan omaa arkea rakentavia taitoja sieltä koko koulutuspolun matkalta jo peruskoulusta lähtien ja jo ennenkin sitä.

Liikkuva koulu -hanke on sellainen menestystarina, josta mielelläni kerron. Eli me olemme voineet tuoda peruskouluihin laajasti vähintäänkin tunnin liikuntaa jokaiseen päivään. Se on melkein kaikissa Suomen kouluissa jo käytössä. Ministeri Terhon kanssa yhteistyössä olemme käynnistäneet pilotteja myöskin toisella asteella, myös ammatillisissa oppilaitoksissa siitä, miten tämä konsepti toimisi, miten voitaisiin tuoda toisen asteen ammatillisen koulutuksen opintoihin sitä liikunnallisuutta ja sellaisia itsestä huolehtimisen ja terveiden elämäntapojen ja hyvinvoinnin edistämisen kokonaisuuksia.

Samoin tätä työtä tehdään sitten jo siellä ihan varhaisessa vaiheessa, [Puhemies koputtaa] eli koko koulupolun varrelle liikunnallista elämäntapaa. Tärkeä huomio.

16.22 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On kestänyt, että Suomessa on nuoria, joiden koulutie jää kesken rahanpuutteen vuoksi. Se on väärin nuorten tasa-arvon kannalta, mutta se on haitallista myös yhteiskunnan ja talouden kannalta.

Ilman peruskoulun jälkeistä koulutusta on erittäin vaikea työllistyä. Työttömyysriski kasvaa, ja työttömyys taas tulee yhteiskunnalle ja yksilölle erittäin kalliiksi. Toisen asteen maksuttomuus olisi toteutettavissa yksinkertaisesti nostamalla oppivelvollisuusikä. Tuolloin kaikille nuorille olisi tarjottava opiskelupaikka ja heille olisi myös tarjottava maksuttomat oppimateriaalit.

Arvoisa puhemies! Ministeri sanoo, että maksuton toinen aste ja oppivelvollisuuden nostaminen tulisi kalliiksi, mutta eikö se vasta olekin kallista, kun nuoret syrjäytyvät työelämästä ilman toisen asteen koulutusta?

16.23 **Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiinnitin puheenvuorossani huomiota siihen, mitkä ovat vaikuttavimpia toimia siihen, että keneltäkään ei jäisi toisen asteen tutkinto suorittamatta tai kesken. Siihen meidän täytyy pureutua, myös tässä selvityksessä, joka on käynnistetty. Korostan ja toistan vielä, että meidän yhteinen tahtotilamme on se, että keneltäkään ei saa jäädä koulupolku kesken

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2018 vp

varattomuuden takia. Se ei sovi suomalaiseen yhteiskuntaan. Se on meidän mahdollisuuksien tasa-arvon kannalta kestävätilanne, ja siksi näitä ratkaisuja tarvitaan ja niitä etsitään.

Mutta nyt on etsittävä ne vaikuttavimmat keinot, täsmätoimet, millä autetaan kohderyhmää. Mikäli toteutamme koko ikäluokkaa koskevia ratkaisuja, mikä on tässä tapauksessa edelleen se selvityksessä oleva näkökulma, siitä kuitenkin valuu sitten sitä resurssia aika paljon myös hyvätuloisten oppimateriaaleihin ja tietokoneisiin. Voidaan kysyä ihan perustellusti tässä selvityksessä, onko se vaikuttavin tapa auttaa niitä, jotka eniten apua tarvitsevat, [Puhemies koputtaa] vai voisimmeko esimerkiksi lisätä tukea, kohdentaa resursseja jo varhaisempaan vaiheeseen, ennalta ehkäistä syrjäytymistä [Puhemies koputtaa] eikä puuttua vain niihin myöhempään ongelma-kohtiin.

Kysymyksen käsittely päättyi.